

Національна академія внутрішніх справ

Кафедра кримінального процесу

ЛЕКЦІЯ

з навчальної дисципліни

**«СУДОВІ ТА ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ
УКРАЇНИ**

Тема № 9

«Нотаріат в Україні»

Київ - 2021

Нотаріат в Україні

ПЛАН ЛЕКЦІЇ:

1. **Поняття нотаріату. Система нотаріальних органів в Україні, їх завдання і значення.**
2. **Правове становище нотаріуса. Вимоги, що ставляться до осіб, які бажають займатися нотаріальною діяльністю.**
3. **Повноваження державних і приватних нотаріусів, а також інших посадових осіб, уповноважених виконувати окремі нотаріальні дії.**

Питання 1.

*Поняття нотаріату. Система
нотаріальних органів в Україні, їх
завдання і значення*

У перекладі з латинської мови *«notarius»* означає *«писар»*, *«стенограф»*.

Нормативну базу діяльності нотаріату складають:

- Конституція України,
- Закон України «Про нотаріат»,
- Положення «Про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату», що затверджує Кабінет Міністрів України,
- та інші положення та постанови.

Нотаріат в Україні – це система органів і посадових осіб, на які покладено обов'язок посвідчувати безспірні права і факти, що мають юридичне значення та вчиняти інші нотаріальні дії, передбачені Законом України «Про нотаріат», з метою надання їм юридичної вірогідності.

Вчинення нотаріальних дій в Україні покладається на нотаріусів, які працюють в державних нотаріальних конторах, державних нотаріальних архівах (*державні нотаріуси*) або займаються приватною нотаріальною діяльністю (*приватні нотаріуси*) (ст. 1 ст. 1 Закону України «Про нотаріат».

У населених пунктах, де немає нотаріусів, нотаріальні дії, передбачені статтею 37 Закону (Нотаріальні дії, що вчиняються посадовими особами органів місцевого самоврядування), вчиняються ***уповноваженими на це посадовими особами органів місцевого самоврядування.***

Вчинення нотаріальних дій за кордоном покладається на консульські установи України, а у випадках, передбачених чинним законодавством, - ***на дипломатичні представництва України.***

Питання 2.

**Правове становище нотаріуса.
Вимоги, що ставляться до осіб, які
бажають займатися нотаріальною
діяльністю**

Нотаріус – це уповноважена державою фізична особа, яка здійснює нотаріальну діяльність у державній нотаріальній конторі, державному нотаріальному архіві або незалежну професійну нотаріальну діяльність, зокрема посвідчує права, а також факти, що мають юридичне значення, та вчиняє інші нотаріальні дії, передбачені законом, з метою надання їм юридичної вірогідності.

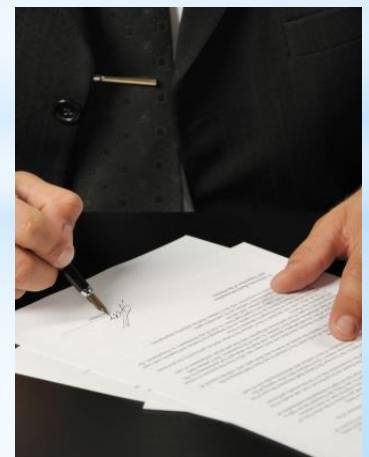
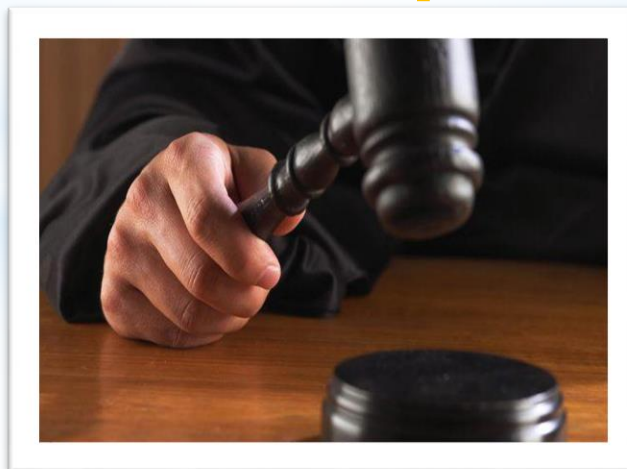
Відповідно до ст. 3 Закону України
«Про нотаріат» *нотаріусом може бути :*

- ✓ громадянин України,
- ✓ якому присуджено ступінь вищої юридичної освіти не нижче магістра ,
- ✓ володіє державною мовою, відповідно до рівня, визначеного Законом України «Про забезпечення функціонування української мови як державної»,
- ✓ має стаж роботи у сфері права не менш як шість років, з них помічником нотаріуса або консультантом державної нотаріальної контори – не менш як три роки,
- ✓ склав кваліфікаційний іспит,
- ✓ отримав свідоцтво про право на зайняття нотаріальною діяльністю.

Не може бути нотаріусом особа, яка має судимість, за вчинення злочину, якщо така судимість не погашена або не знята у встановленому законом порядку (крім реабілітованої особи),

**обмежена у дієздатності
*або***

визнана недієздатною за рішенням суду.

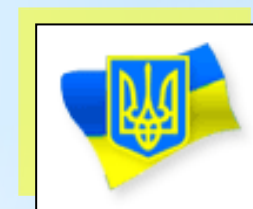
Нотаріусу *забороняється*
використовувати свої повноваження
з метою одержання неправомірної
вигоди або прийняття обіцянки чи
пропозиції такої вигоди для себе чи
інших осіб.

Нотаріус не може займатися

- підприємницькою,
- адвокатською діяльністю,
- бути засновником адвокатських об'єднань,
- перебувати на державній службі

або

- службі в органах місцевого самоврядування, у штаті інших юридичних осіб,

а також

- виконувати іншу оплачувану роботу, крім викладацької, наукової і творчої діяльності, а також діяльності у професійному самоврядуванні нотаріусів.

Відповідно до ст. 4 Закону України «Про нотаріат» нотаріус має такі **професійні права:**

- ✓ витребувати від фізичних та юридичних осіб відомості та документи, необхідні для вчинення нотаріальних дій;
- ✓ одержувати плату за надання додаткових послуг правового та технічного характеру, які не пов'язані із вчинюваними нотаріальними діями, плату за вчинення інших дій, покладених на них відповідно до закону, а також за вчинення приватними нотаріусами нотаріальних дій;
- ✓ складати проекти документів, виготовляти копії документів та виписки з них, а також давати роз'яснення з питань вчинення нотаріальних дій і консультації правового характеру. Чинним законодавством нотаріусу можуть бути надані й інші права.

Нотаріус зобов'язаний:

- ✓ здійснювати свої професійні обов'язки відповідно до Закону України «Про нотаріат» і принесеної присяги, дотримуватися правил професійної етики;
- ✓ сприяти фізичним та юридичним особам у здійсненні їх прав та захисті законних інтересів, роз'яснювати права і обов'язки, попереджати про наслідки вчинюваних нотаріальних дій для того, щоб юридична необізнаність не могла бути використана їм на шкоду;
- ✓ зберігати в таємниці відомості, одержані ним у зв'язку з вчиненням нотаріальних дій;
- ✓ відмовити у вчиненні нотаріальної дії в разі її невідповідності законодавству України або міжнародним договорам;

- ✓ вести нотаріальне діловодство та архів нотаріуса відповідно до встановлених правил;
- ✓ дбайливо ставитися до документів нотаріального діловодства та архіву нотаріуса, не допускати їх пошкодження чи знищення;
- ✓ надавати документи, інформацію і пояснення на вимогу Міністерства юстиції України, його територіальних органів при здійсненні ними повноважень щодо контролю за організацією діяльності та виконанням нотаріусами правил нотаріального діловодства;
- ✓ постійно підвищувати свій професійний рівень, а у випадках, передбачених пунктом 3 частини першої статті 29⁻¹ цього Закону, проходити підвищення кваліфікації;
- ✓ постійно підвищувати свій професійний рівень, а у випадках, зупинення нотаріальної діяльності, з підстав, що приватний нотаріус при вчиненні нотаріальних дій неодноразово порушував правила нотаріального діловодства, – до закінчення строку проходження підвищення кваліфікації (не більше двох тижнів), проходити підвищення кваліфікації;
- ✓ виконувати інші обов'язки, передбачені законом.

Питання 3.

Повноваження державних і приватних нотаріусів, а також інших посадових осіб, уповноважених виконувати окремі нотаріальні дії

Нотаріуси вчиняють такі нотаріальні дії:

1) посвідчують правочини (договори, заповіти, довіреності тощо);

2) вживають заходів щодо охорони спадкового майна;

3) видають свідоцтва про право на спадщину;

4) видають свідоцтва про право власності на частку в спільному майні

подружжя в разі смерті одного з подружжя;

5) видають свідоцтва про придбання майна з прилюдних торгів (аукціонів);

6) видають свідоцтва про придбання майна з прилюдних торгів (аукціонів), якщо прилюдні торги (аукціони) не відбулися;

7) провадять опис майна фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою або місце перебування якої невідоме;

8) видають дублікати нотаріальних документів, що зберігаються у справах нотаріуса;

9) накладають заборону щодо відчуження нерухомого майна (майнових прав на нерухоме майно), що підлягає державній реєстрації;

9-1) накладають заборону щодо відчуження грошових сум, що будуть зараховані заявником вимоги, визначеним відповідно до частини четвертої статті 65-2 Закону України «Про акціонерні товариства», на рахунок умовного зберігання (ескроу), відкритий відповідно до зазначеного закону;

- * 10) засвідчують вірність копій (фотокопій) документів і виписок з них;
- * 11) засвідчують справжність підпису на документах;
- * 12) засвідчують вірність перекладу документів з однієї мови на іншу;
- * 13) посвідчують факт, що фізична чи юридична особа є виконавцем заповіту;
- * 14) посвідчують факт, що фізична особа є живою;
- * 15) посвідчують факт перебування фізичної особи в певному місці;
- * 16) посвідчують час пред'явлення документів;
- * 17) передають заяви фізичних та юридичних осіб іншим фізичним та юридичним особам;
- * 18) приймають у депозит грошові суми та цінні папери;
- * 19) вчиняють виконавчі написи;
- * 20) вчиняють протести векселів;
- * 21) вчиняють морські протести;
- * 22) приймають на зберігання документи.

В органу місцевого самоврядування вчиняють такі нотаріальні дії:

- 1) вживають заходів щодо охорони спадкового майна;**
- 2) посвідчують заповіти (крім секретних);**
- 3) видають дублікати посвідчених ними документів;**
- 4) засвідчують вірність копій (фотокопій) документів і виписок з них;**
- 5) засвідчують справжність підпису на документах;**
- 6) видають свідоцтва про право на спадщину;**
- 7) видають свідоцтва про право власності на частку в спільному *(ст. 37 Закону України «Про нотаріат».***

Консульські установи України відповідно до ст. 38 Закону України «Про нотаріат» вчиняють такі нотаріальні дії:

- 1)** посвідчують угоди (договори, заповіти, довіреності тощо), крім іпотечних договорів, угод про відчуження та заставу жилих будинків, квартир, дач, садових будинків, гаражів, земельних ділянок, іншого нерухомого майна, що знаходиться в Україні;
- 2)** вживають заходів до охорони спадкового майна;
- 3)** видають свідоцтва про право на спадщину;
- 4)** видають свідоцтва про право власності на частку в спільному майні подружжя у разі смерті одного з подружжя;
- 5)** засвідчують вірність копій документів і виписок з них;
- 6)** засвідчують справжність підпису на документах;
- 7)** засвідчують вірність перекладу документів з однієї мови на іншу;
- 8)** посвідчують факт, що фізична особа є живою;
- 9)** посвідчують факт знаходження посвідчують факт перебування фізичної особи в певному місці;
- 10)** посвідчують тотожність фізичної особи з особою, зображеною на фотокартці;
- 11)** посвідчують час пред'явлення документів;
- 12)** приймають в депозит грошові суми і цінні папери;
- 13)** вчиняють виконавчі написи;
- 14)** приймають на зберігання документи;
- 15)** вчиняють морські протести;
- 16)** видають дублікати посвідчених ними документів.

Відповідно до ч. 1 ст. 40 Закону України «Про нотаріат» до нотаріально посвідчених заповітів (крім секретних) прирівнюються:

- 1) заповіти осіб, які перебувають на лікуванні у лікарні, госпіталі, іншому стаціонарному закладі охорони здоров'я, а також осіб, які проживають у будинках для осіб похилого віку та інвалідів, посвідчені головними лікарями, їх заступниками з медичної частини або черговими лікарями цих лікарень, госпіталів, інших стаціонарних закладів охорони здоров'я, а також начальниками госпіталів, директорами або головними лікарями будинків для осіб похилого віку та інвалідів;
- 2) заповіти осіб, які перебувають під час плавання на морських, річкових суднах, що ходять під прапором України, посвідчені капітанами цих суден;
- 3) заповіти осіб, які перебувають у пошукових або інших експедиціях, посвідчені начальниками цих експедицій;
- 4) заповіти військовослужбовців, а в пунктах дислокації військових частин, з'єднань, установ, військово-навчальних закладів, де немає нотаріусів чи посадових осіб органів місцевого самоврядування, які вчиняють нотаріальні дії, також заповіти працівників, членів їх сімей і членів сімей військовослужбовців, посвідчені командирами (начальниками) цих частин, з'єднань, установ або військово-навчальних закладів;
- 5) заповіти осіб, які тримаються в установах виконання покарань, посвідчені начальниками таких установ;
- 6) заповіти осіб, які тримаються у слідчих ізоляторах, посвідчені начальниками слідчих ізоляторів.

Лекцію закінчено.

Дякую за увагу!